

Luonnos 12.8.2019

Hallituksen esitys eduskunnalle Yhdistyneiden kansakuntien hankepalveluiden toimiston Suomen-toimistosta Yhdistyneiden kansakuntien kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi elokuussa 2019 allekirjoitetun sopimuksen Suomen hallituksen ja YK:n välillä YK:n hankepalveluiden toimiston Suomen-toimistosta sekä lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Sopimuksen keskeisenä tavoitteena on sopia toimiston perustamisesta Suomeen, sen oikeudellisesta asemasta sekä toimiston ja sen henkilöstön erioikeuksista ja vapauksista.

Sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun Suomen hallitus ja UNOPS ovat ilmoittaneet toisilleen saattaneensa päätöksen ne menettelyt, joita kummaltakin osapuolelta edellytetään, jotta sopimus sitoisi niitä. Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan, kun sopimus tulee voimaan.

Sisällys

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1. Tausta	3
1.2. Valmistelu	3
Sopimuksen valmistelu.....	3
Kansallinen valmistelu	4
2 Sopimuksen tavoitteet	5
3 Keskeiset ehdotukset	6
4 Esityksen vaikutukset	6
5 Lausuntopalaute	7
6 Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön	7
7 Voimaantulo	22
8 Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus	22
9 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus	23
LAKIEHDOTUS	24

SOPIMUSTEKSTI

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

YK:n hankepalveluiden toimisto (*United Nations Office for Project Services, UNOPS*) on osa YK:ta ja samalla itsenäinen toimisto. UNOPS perustettiin 19.9.1994 YK:n yleiskokouksen päätöslauselmalla A/RES/48/501. UNOPS tarjoaa tukipalveluja YK:lle, YK:n jäsenvaltioille ja muille toimijoille esimerkiksi hankkeiden hallinnoinnissa, hankinnoissa ja kestävän infrastruktuurin rakentamisessa. UNOPS on toimeenpaneva järjestö, ja sen toiminta kattaa laajasti eri sektoreja, kuten kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun ja rauhanturvaamisen. UNOPS toimii yhteistyössä yksityisen sektorin kanssa palvellon kestävän kehityksen tavoitteita. UNOPSin toiminta ei perustu jäsenvaltioiden maksamiin vuosittaisiin jäsenmaksuihin tai vapaaehtoisrahoitukseen, vaan se rahoittaa itse toimintansa projekteistaan saamalla tuotoilla.

UNOPS siirsi päämajansa New Yorkista Kööpenhaminaan vuonna 2006. UNOPSin palvelutuotannon arvo on kasvanut vuosina 2012–2015 noin 14 % vuodessa. Vuonna 2018 palvelutarjonnan arvo oli noin 1,65 miljardia euroa (1,86 miljardia USD). Vuosina 2018–2019 tulojen on budjetoitu olevan 169,4 miljoonaa euroa (179,3 miljoonaa USD). UNOPSilla on maailmanlaajuisesti yli 3 kuukauden sopimuksella olevia työntekijöitä yhteensä 4618.

UNOPS on laajentamassa sosiaalisen vaikuttavuussijoittamisen aloitettaan (*Social Impact Investing Initiative, S3I*). Vaikuttavuussijoittamisella tarkoitetaan investointeja, joilla pyritään saamaan aikaiseksi huomattavia sosiaalisia ja yhteiskunnallisia parannuksia kohteissaan. Tällä toiminnalla UNOPS luo innovatiivisia ja skaalattavia rahoitusratkaisuja kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. UNOPSin vaikuttavuussijoittamisen aloitteen painopisteinä ovat sosiaalinen asuntotuotanto, uusiutuvat energiainvestoinnit sekä terveysinfrastruktuuri. UNOPS katsoo hyödylliseksi, että vaikuttavuussijoittamista ei hoidettaisi pelkästään Kööpenhaminan päämajasta käsin, vaan sillä olisi toisessa maassa vastuullisuussijoittamiseen keskittyvä toimisto.

UNOPSin on tarkoitus myöhemmin, toimiston perustamisen jälkeen, perustaa Suomessa erillinen yksityisoikeudellinen säätiö (*UNOPS Foundation*). UNOPS tekee sen kanssa yhteistyötä strategisten investointien toteuttamiseksi.

1.2 Valmistelu

Sopimuksen valmistelu

Innovatiiviset rahoitusmekanismit olivat osa YK:n vuoden 2002 Monterreyn kehitysrahoituskonferenssin suosituksia. Niistä on tullut tärkeä osa YK:n kehitysrahoitusagenda, mukaan lukien vuoden 2015 Addis Abeban kehitysrahoituskonferenssin suositukset.

Vuodesta 2015 alkaen UNOPS sosiaalisen vaikuttavuussijoittamisen aloite on saanut hyväksynnän ja valtuutuksen UNOPSin toimintaa ohjaavalta ja valvovalta johtokunnalta viiteen eri otteeseen. Ohjelmatoimiston perustaminen ja siirtäminen Helsinkiin ei vaadi erillistä johtokunnan päätöstä. UNOPSin johto on informoinut YK:n pääsihteeriiä aikeesta perustaa toimisto Helsinkiin, ja päätöksellä on pääsihteerin voimakas tuki.

Myös muilla kansanvälisillä järjestöillä on sosiaalisen vaikuttavuussijoittamisen aloitteita. Esimerkiksi Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön ohjelma (OECD *Social Impact Investment Initiative*) painottuu neljälle temaattiselle kokonaisuudelle: rahoitus, innovaatiot, politiikkatoimet ja tieto.

Kansallinen valmistelu

Suomi on pitkään tehnyt yhteistyötä UNOPSin kanssa vienninedistämisessä ja kehitysyhteistyössä. UNOPS oli Suomeen yhteydessä joulukuussa 2018 esittäen keskustelun aloittamista Suomeen perustettavasta toimistosta, joka keskittyisi UNOPSin vaikuttavuussijoittamisen aloitteeseen. UNOPS oli kiinnostunut toiminnon keskittämisestä Suomeen, koska Suomessa on vahva innovaatio- ja vaikuttavuussijoittamisen ympäristö sekä läpinäkyvä yhteiskunta, ja korruptio on vähäistä. Toimiston henkilömääräksi arvioidaan tulevan vähintään 10 henkilöä ja enintään 20.

Alustavien keskustelujen jälkeen ja UNOPSin edustajien vierailtua Suomessa valtioneuvosto asetti 14.3.2019 neuvotteluvaltuuskunnan UNOPSin kanssa käytäviin neuvotteluihin. Neuvotteluvaltuuskunnan puheenjohtajana toimi ulkoministeriön edustaja, ja valtuuskunnan jäseninä olivat edustajat valtionvarainministeriöstä, sosiaali- ja terveysministeriöstä, sisäministeriöstä sekä työ- ja elinkeinoministeriöstä.

YK:n puolesta neuvotteluihin osallistuivat YK:n sihteeristön oikeuspalvelun edustajat sekä UNOPSin New Yorkin - ja Kööpenhaminan-toimistojen edustajat. Suomi ehdotti neuvotteluissa merkittäviä muutoksia UNOPSin esittämään ensimmäiseen sopimusluonnokseen. UNOPSin lähtökohtana neuvotteluissa olivat erityisesti järjestön päämajaa koskeva sopimus Tanskan kanssa sekä muiden maiden kanssa tehtyihin isäntämaasopimuksiin perustuva YK:n päätoimipaikkojen yleinen käytäntö Euroopassa. Suomi pyrki mahdollisimman yhdenmukaiseen linjaan suhteessa toimipaikkasopimuksiin, joita Suomi on tehnyt Suomessa jo sijaitsevien kansainvälisten järjestöjen kanssa. Samalla otettiin huomioon, että osa Suomen neuvottelemista sopimuksista on tehty jo kauan sitten erilaisessa toimintaympäristössä. Lisäksi Suomen tekemissä toimipaikkasopimuksissa on huomioitu kunkin järjestön erityispiirteet sekä YK:n järjestöjen osalta Suomea velvoittava YK:n erioikeuksia ja vapauksia koskeva kansainvälinen yleissopimus (SopS 23/1958), jäljempänä YK:n privilegiosopimus. Suomen aiemmat kansainvälisten järjestöjen toimipaikkasopimukset poikkeavat jonkin verran muiden eurooppalaisten maiden käytännöistä YK:n toimistoille myönnettävissä etuuksissa, mikä oli nähtävissä erityisesti verotuskysymyksissä.

Ulkoministeriö lähetti perustuslain 97 §:n 1 momentin mukaisesti tilannekatsauksen UNOPSin sopimusneuvotteluista eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle (UTP 4/2019 vp). Neuvotteluissa

haasteellisiksi muodostuivat erityisesti kaksi kysymystä: UNOPSin henkilöstön ajoneuvon veroton tuonti Suomeen tai hankinta Suomessa sekä henkilöstön Suomessa asumisen huomiotta jättäminen missä tahansa hankitun tulon asumisperusteisessa verotuksessa. Ulkoasiainvaliokunta antoi asian johdosta lausuman, jossa se yhtyi valtioneuvoston linjaan ja piti tärkeänä sitä, että avoimissa neuvottelukysymyksissä pyritään lopputulokseen ensisijaisesti Suomen esitysten mukaisesti. Ajoneuvon verottomaan tuonnin tai hankinnan osalta valiokunta piti riskialttiina sellaista neuvotteluratkaisua, joka asettaisi UNOPSin henkilökunnan eriarvoiseen asemaan vastaavassa asemassa oleviin diplomaattisten edustustojen virkamiehiin nähden. Jos ajoneuvon verottomaan tuontiin tai hankintaan liittyvää verovapautta nykykäytännöstä laajennettaisiin, voisi se johtaa myös muiden Suomessa toimivien kansainvälisten järjestöjen vastaavanlaisiin vaateisiin. Lisäksi valiokunta kiinnitti huomiota sopimuksen nimen lopulliseen muotoiluun. Suomi huomioi ulkoasiainvaliokunnan antaman lausuman, kun sopimusneuvottelut vietiin päätökseen UNOPSin kanssa.

Lopullisesta sopimusluonnoksesta pyydettiin lausunnot sisäministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä sekä valtiovarainministeriöltä. Sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö vahvistivat, että sopimus on niiden puolesta allekirjoitettavissa. Valtiovarainministeriö ilmaisi lausunnossaan pitävänsä valitettavana, että sopimukseen sisällytetään määräys (sopimuksen XIII artiklan 1 kohdan k alakohta), joka voisi johtaa tilanteeseen, jossa henkilö ei ole missään verovelvollinen maailmanlaajuisista tuloistaan, ja ehdotti, että ulkoministeriö vielä tiedustelisi mahdollisuutta kyseisen kohdan poistamiseen. Neuvotteluvaltuuskunnan puheenjohtaja keskusteli asiasta YK:n oikeuspalvelun kanssa. Kysymys oli YK:lle tärkeä, koska YK:n näkemyksen mukaan artiklassa määrätty vapautus vastaa oikeaa tulkintaa YK:n privilegiosopimuksesta ja sitä ei sen vuoksi ole mahdollista poistaa. YK:n oikeuspalvelu kuitenkin vahvisti, että järjestön henkilöstö on vastuussa YK:n-tulon ulkopuolisten tulojen verojen maksamisesta valtiossa, jossa tulo on ansaittu. Muutoin virkamies syylistyisi YK:n henkilöstösääntöjen rikkomiseen. Valtiovarainministeriö vahvisti tämän jälkeen, että sopimus on allekirjoitettavissa siten, että kyseinen määräys sisältyy sopimukseen.

Tasavallan presidentti myönsi sopimuksen allekirjoitusvaltuudet valtioneuvoston esittelystä 5.7.2019. UNOPSin Suomen-toimiston sopimus allekirjoitettiin Helsingissä 12.8.2019.

2 Sopimuksen tavoitteet

Suomen hallituksen ja YK:n välillä UNOPSin Suomen-toimistosta tehdyn sopimuksen, jäljempänä UNOPS-sopimuksen, tavoitteena on sopia toimiston perustamisesta Suomeen, sen oikeudellisesta asemasta sekä toimiston ja sen henkilöstön erioikeuksista ja vapauksista.

Toimiston ja henkilöstön erioikeudet ja vapaudet perustuvat oleellisin osin YK:n privilegiosopimukseen. UNOPS-sopimuksen tehtävänä on täsmentää privilegiosopimuksen

määräyksiä ja soveltamista sekä määrätä tarpeellisin osin asioista, jotka jäävät privilegiosopimuksen ulkopuolelle.

3 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen hallituksen ja YK:n välisen sopimuksen UNOPSin Suomen-toimistosta.

Esitys sisältää myös ehdotuksen niin sanotuksi blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

4 Esityksen vaikutukset

Esityksellä on vähäisiä taloudellisia vaikutuksia sopimukseen sisältyvien verotukseen, tulleihin ja sosiaaliturvamaksuihin liittyvien vapautuksien vuoksi. UNOPSin Suomen-toimisto ja sen varat, tulot ja muu omaisuus on vapautettu välittömistä ja välillisistä veroista, kaikista tuonti- ja vientitulleista ja veroista sekä tuonti- ja vientirajoituksista sen viralliseen käyttöön tarkoitettujen tavaroiden osalta. Toimiston virkamiehet on vapautettu YK:n heille maksamien palkkojen ja muiden maksujen verotuksesta. Toimiston päällikkö ja virkamiehet, joiden virka-arvo on P/L-5 - tai IICA3 -luokkaa tai sitä korkeampi ja jotka eivät ole Suomen kansalaisia tai asu Suomessa, sekä heidän puolisonsa ja alaikäiset lapsensa, jotka eivät ole Suomen kansalaisia tai asu Suomessa, saavat ne erioikeudet, vapaudet ja helpotukset, jotka myönnetään Suomeen akkreditoituille vastaavan tasoisille diplomaattisten edustustojen henkilökunnan jäsenille. Toimistossa odotetaan työskentelevän vähintään 10 ja enintään 20 henkilöä, joista osa on suomalaisia. Näiden määräysten myötä Suomi menettää vähäisessä määrin verotuloja.

Suomalaisyriyten yhteistyömahdollisuudet UNOPSin kanssa vahvistuvat, kun järjestöllä on toimisto Suomessa. Vaikuttavuussijoittamisaloitteessa keskitytään suuriin, vähintään noin 100 miljoonan euron hankkeisiin. Tanskassa on 11 YK:n järjestöä, joissa on yhteensä 1500 työntekijää. Tanska sijoittaa edelleen vuosittain YK:n kampusten ylläpitämiseen 23,5 miljoonaa euroa. Samalla Tanska arvioi saavansa koko kansantalouden tasolla tuottoa YK:n läsnäolosta Tanskassa noin 200 miljoonaa euroa, sekä henkilöstön kulutuksesta Kööpenhaminassa 74 miljoonaa euroa. Lisäksi Tanska oli esimerkiksi vuonna 2018 YK:n hankintojen kokonaismäärässä sijalla kahdeksan, kun Suomi vastaavasti oli sijalla 132. Tanskan esimerkki ei ole suoraan verrannollinen UNOPSin Suomen-toimiston vaikutusten suhteen, koska YK-järjestöjä on Kööpenhaminassa merkittävästi enemmän. Silti esimerkki voi olla suuntaa antava.

UNOPSin palveluksessa oleva henkilöstö ei kuulu Suomen sosiaaliturvajärjestelmän piiriin, eikä UNOPS siten maksa työnantajan sosiaaliturvamaksuja. Koko henkilöstöllä on kuitenkin velvoite olla sairausvakuutettu joko YK:n kautta tai muulla tavoin. Suomen kansalaisilla ja Suomessa jo

ennen UNOPSissa työskentelyä asuneilla on oikeus kotikunnan palveluihin. Tästä voi aiheutua yksittäistapauksissa kuluja kunnallisen sosiaaliturvajärjestelmän palvelujen käytöstä.

UNOPSin sopimuksessa huomioidaan Suomessa järjestettävien UNOPSin kokousten erioikeudet, vapaudet ja helpotukset siltä osin kuin tästä ei ole jo säädetty laissa ja asetuksessa kansainvälisistä hallitusten välisistä konferensseista (572/1973 ja 728/1973). UNOPSin ollessa toimeenpaneva organisaatio tämä voi lisätä myös muiden YK järjestöjen kokousten järjestämistä Suomessa. Riippuen kokousten osallistujamäärästä tällä voi olla taloudellista vaikutusta ja se voi lisätä yleismaailmallista tietoisuutta Suomesta kokouskohteena.

Suomi on sitoutunut tukemaan UNOPSin Suomen-toimiston perustamista aluksi viiden vuoden ajan. Suomen tuesta ja sen määrästä päätetään erikseen valtion talousarvioprosessissa kehitysyhteistyömäärärahoista päätettäessä. Ensimmäisen kolmen vuoden tueksi ollaan tässä vaiheessa esittämässä yhteensä 20 miljoonaa euroa.

5 Lausuntopalaute

6 Sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön

Johdanto

Sopimuksen johdannossa huomioidaan, että UNOPS toimii itsenäisesti osana YK:ta ja että se on toimeenpaneva järjestö, joka osallistuu myös yksityissektorin kestäväen kehityksen tavoitteiden edistämiseksi. UNOPSin sosiaalisen vaikuttavuussijoittamisen aloite mainitaan erikseen, koska aloite on pääasiallinen syy UNOPSin Suomen-toimiston perustamiselle.

I artikla. Määritelmät

Artiklassa määritellään sopimuksen kannalta keskeiset käsitteet.

”Toimiston virkamiehet” käsittää sekä YK:n privilegiosopimuksessa määritellyt virkamiehet että muun henkilöstön, joka on palkattu joustavammalla palvelussuhdesopimuksella (niin sanottu IACA-kategoria). Tämä perustuu YK:n vuoden 1946 päätöslauselmaan 76(1), jossa YK:n privilegiosopimuksen määräykset laajennetaan koskemaan myös muuta YK:n henkilöstöä kuin sitä, joka on mainittu privilegiosopimuksen V (virkamiehet) ja VI artiklassa (asiantuntijat). Paikallisesti palkatut ja tuntipalkkaiset henkilöt on jätetty määritelmän ulkopuolelle. Virkamiehet-käsite kattaa UNOPS-sopimuksessa myös esimerkiksi harjoittelijat ja YK:n vapaaehtoiset, joiden erioikeuksia ja vapauksia on muuten erikseen rajoitettu.

Perheenjäsenen määritelmässä on huomioitu Suomen ulkomaalaislain (301/2004) lähtökohta ja YK:n soveltama perheenjäsenen määritelmä ilman, että kumpaakaan oltaisiin sellaisenaan

suoraan sisällytetty määritelmään. Sopimuksen perheenjäsenen määritelmä on laajempi kuin ulkomaalaislain kolmannen maan kansalaisia koskeva perheenjäsenen määritelmä (37 §). Samalla UNOPS-sopimuksen määritelmä on suppeampi kuin ulkomaalaislain EU:n kansalaisen perheenjäsenen määritelmä (154 §), koska sopimuksen määritelmä ei kata kaikkia alle 21-vuotiaita lapsia, eikä siihen ole sisällytetty kaikkia virkamiehen ja hänen aviopuolisensa huollettavina olevia sukulaisia suoraan ylenevässä polvessa, vaan ainoastaan virkamiehen vanhemmat, jotka ovat riippuvaisia virkamiehen huolenpidosta. YK henkilöstösäännöissä (ST/SGB/2018/1) määritellään huolenpidosta riippuvaiset perheenjäsenet (sääntö 3.6.). UNOPS-sopimuksen määritelmään on YK henkilöstösääntöön perustuen sisällytetty virkamiehen 18–21-vuotias lapsi, joka opiskelee kokoaikaisesti yliopistossa tai vastaavassa oppilaitoksessa ja virkamiehen minkä tahansa ikäinen lapsi, jolla on pysyvä tai pitkäaikaiseksi otaksuttava vamma. Sopimuksen perheenjäsenen määritelmään ei kuitenkaan ole sisällytetty YK henkilöstösäännöissä toissijaisena huollettavana mainittua virkamiehestä riippuvaista siskoa ja veljeä.

Määritelmistä toimiston virkamiehen ja perheenjäsenen määritelmät kuuluvat lainsäädännön alaan. Perheenjäsenen on Suomessa määritelty ulkomaalaislaissa (37 § ja 154 §). Mainitut määritelmät vaikuttavat myös välillisesti sopimuksen muiden aineellisten, lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten tulkintaan ja soveltamiseen.

II artikla. *Toimiston perustaminen*

Artiklassa määrätään UNOPSin toimiston toimipaikan perustamisesta Suomeen.

III artikla. *Oikeushenkilöllisyys*

Artiklan mukaan UNOPSin toimistolla on Suomessa oikeushenkilöllisyys ja siten kelpoisuus tehdä sopimuksia, hankkia ja luovuttaa kiinteää ja irtainta omaisuutta sekä panna vireille oikeudenkäyntejä. Artikla vastaa YK:n privilegiosopimuksen 1 artiklan kirjausta YK:n oikeuskelpoisuudesta.

Oikeushenkilöllisyydestä ja siihen liittyvästä oikeustoimikelpoisuudesta ja oikeudellisesta toimintakyvystä säädetään Suomessa lailla, joten määräys kuuluu lainsäädännön alaan.

IV artikla. *Sopimuksen tarkoitus ja soveltamisala*

Artiklassa määrätään, että sopimuksella säännellään UNOPSin toimiston asemasta Suomessa ja erityisesti sen toimitilojen ja virkamiesten asemasta. Siinä todetaan lisäksi, että Suomi ja UNOPS voivat tämän lisäksi tehdä hankekohtaisia sopimuksia.

V artikla. *Yleissopimuksen soveltaminen*

Artiklassa todetaan, että Suomi soveltaa UNOPSin Suomen-toimistoon YK:n privilegiosopimusta. UNOPS on osa YK:ta, ja siten tämä artikla on toteava, eli privilegiosopimuksen soveltamisalaa ei laajenneta.

YK:n privilegiosopimukseen voimaansaattamisesta on säädetty lailla (23/1958).

VI artikla. *Toimiston loukkaamattomuus*

Artiklan 1 kohdassa määrätään toimiston ja sen omaisuuden, arkiston ja televiestinnän loukkaamattomuudesta. Ne vapautetaan kaikenlaisesta lainkäytöstä, jollei yksittäistapauksessa tästä vapautuksesta ole nimenomaisesti luovuttu YK:n privilegiosopimuksen mukaisesti. Lainkäyttöä koskevasta vapautuksesta luopuminen ei kuitenkaan koske täytäntöönpanotoimia. Kohta perustuu YK:n privilegiosopimuksen II artiklan 2 ja 3 §:ään.

Artiklan 2 kohdassa määrätään, että tulipalon tai muun pikaisia suojelutoimia edellyttävän hätätilanteen sattuessa toimiston päällikön oletetaan antaneen suostumuksensa toimitiloihin menemiseen tarvittaessa, jollei häntä voida tavoittaa ajoissa.

Artiklan 3 kohta vahvistaa, että UNOPSin toimitiloja voidaan käyttää kokouksiin, seminaareihin, näyttelyihin ja muihin näihin liittyviin toimintoihin, joita toimisto tai muut YK:n yksiköt järjestävät. Artiklan 4 kohdan mukaan toimitiloja ei käytetä sopimuksen tarkoituksen ja soveltamisalan vastaisesti. Artiklan 5 kohdan mukaan UNOPS estää toimiston toimitilojen käyttämisen turvapaikkana henkilöille, jotka välttelevät pidättämistä Suomen lainsäädännön perusteella.

Lainkäyttöllinen koskemattomuus merkitsee toimiston ja sen omaisuuden vapautusta kaikesta, lähinnä siviili- ja hallinto-oikeudellisesta tuomiovallasta Suomen lainkäyttöpiirissä. Omaisuuden vapautus pakkotoimista koskee erilaisia hallinnollisia ja prosessuaalisia pakkokeinoja ja turvaamistoimia. Artiklassa määrätty toimiston tilojen, arkiston ja asiakirjojen loukkaamattomuus poikkeaa paikkaan kohdistuvan etsinnän ja takavarikon osalta Suomen lainsäädännöstä. Takavarikosta turvaamistoimena säädetään muun muassa oikeudenkäymiskaaren (4/1734) 7 luvussa. Hallinnollisista pakkotoimista säädetään uhkasakkoilaisissa (1113/1990). Omaisuuden pakkolunastuksesta säädetään muun muassa laissa kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta (603/1977). Valmiuslaissa (1552/2011) säädetään omaisuuteen kohdistuvista pakkotoimista poikkeusolojen aikana. Ulosottokaarissa (705/2007) säädetään tuomioiden ja päätösten täytäntöönpanosta.

VII artikla. *Turvallisuus ja suojelu*

Artiklassa todetaan, että UNOPS on vastuussa turvallisuudesta ja järjestyksen ylläpitämisestä toimitiloissaan. Samalla Suomi tarjoaa toimistolle ja sen henkilöstölle toimiston toiminnan tehokkaaseen harjoittamiseen tarvittavan turvallisuuden. UNOPSin Suomen-toimiston päällikön pyynnöstä toimivaltaiset viranomaiset toteuttavat mahdolliset toimenpiteet, joita tarvitaan lain ja järjestyksen ylläpitämiseksi toimiston toimitiloissa tai niiden välittömässä läheisyydessä. Ensisijaisesti tämä tarkoittaa tavanomaista yhteistyötä viranomaisten, kuten poliisin tai suojelupoliisin, kanssa, näiden oman tilannearvion perusteella.

Järjestyslaissa (612/2003) säädetään yleisen järjestyksen ja turvallisuuden edistämisestä. Poliisilain (872/2011) 2 luvun 5 §:ssä säädetään julkisrauhan suojaamisesta. Poliisimiehellä on

oikeus rikoslain (39/1889) 24 luvun 3 §:ssä tarkoitetun julkisrauhan suojaaman tilan tai muun paikan haltijan tai tämän edustajan pyynnöstä poistaa henkilö, joka ilman laillista oikeutta tunkeutuu, menee salaa tai toista harhauttamalla taikka kätkeytyy sinne tai jättää noudattamatta käskyn poistua sieltä.

VIII artikla. *Isäntämaan julkiset palvelut ja rahoitus*

Artiklan 1 ja 2 kohdan tarkoituksena on, että UNOPS saa kaikki tarvittavat tavanmukaiset julkiset palvelut samoin ehdoin kuin muut edustustot ja että palvelujen keskeytykset eivät pääsisi haittaamaan sen toimintaa. Lisäksi, osana tukeaan UNOPSin toiminnalle, Suomi lupautuu saattamaan UNOPSin saataville alustavasti kalustetun toimistotilan, joka soveltuu palvelemaan UNOPSin päätoimipaikkana Suomessa.

Artiklan 3 kohdassa todetaan Suomen rahoittavan UNOPSin toimiston perustamista aluksi viiden vuoden ajan. Rahoituksesta päätetään erikseen osana valtiontalouden talousarvioprosessia.

Artiklan 4 kohdan mukaan Suomi pitää julkisten palveluiden turvaamista häiriötilanteissa UNOPSille yhtä tärkeänä kuin keskeisten valtion virastojen ja elinten palvelutarpeita.

Artiklan 5 kohdan mukaan artiklan määräykset eivät estä Suomen palontorjunta- ja terveydensuojelumääräysten kohtuullista soveltamista.

IX artikla. *Viestintää koskevat helpotukset*

Artikla täydentää YK:n privilegiosopimuksen III artiklan määrittämiä tietoyhteyksiä koskevia helpotuksia. Suomi sitoutuu varmistamaan UNOPSin virallisen viestinnän loukkaamattomuuden, käytettävistä viestimistä riippumatta. Lisäksi UNOPSilla on oikeus käyttää radio-, satelliitti- ja muita televiestintälaitteita. Suomella ei tällä hetkellä ole nimenomaisesti YK:lle rekisteröityjä taajuuksia, mutta Suomi antaa hakemuksesta sopivat taajuudet UNOPSin käyttöön.

Perustuslain 10 §:n 2 momentissa säädetään kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuuden loukkaamattomuudesta. Perustuslain 12 §:n 1 momentissa puolestaan säädetään sananvapaudesta, johon sisältyy muun muassa oikeus ilmaista ja julkistaa viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Radiotaajuuksista säädetään laissa sähköisen viestinnän palveluista (917/2014).

X artikla. *Rahavarat, muut varat ja muu omaisuus*

Artiklassa UNOPS sekä sen rahavarat, muut varat ja muu omaisuus vapautetaan kaikenlaisesta lainkäytöstä, jollei yksittäistapauksessa tästä vapautuksesta ole nimenomaisesti luovuttu YK:n privilegiosopimuksen mukaisesti. Samoin UNOPSin Suomen-toimiston omaisuus ja varat vapautetaan kaikenlaisesta sääntelystä ja valvonnasta sekä kaikenlaisista maksuaikarajoituksista ja muista rajoituksista. UNOPS voi pitää hallussaan ja siirtää rahavarojaan Suomesta toiseen maahan ja Suomen sisällä.

Artiklan mukainen lainkäyttöllinen koskemattomuus merkitsee toimiston ja sen omaisuuden ja varojen vapautusta kaikesta, lähinnä siviili- ja hallinto-oikeudellisesta tuomiovallasta Suomen lainkäyttöpiirissä. Edellä VI artiklan yhteydessä on selostettu Suomen lainsäädännön suhteesta omaisuuden vapautukseen erilaisista hallinnollisista ja prosessuaalisista pakkokeinoista ja turvaamistoimenpiteistä.

UNOPSin omaisuuden ja varojen lainkäyttövapautus perustuu YK:n privilegiosopimuksen II artiklan 7 §:ään. EU:n jäsenyyden ja euroalueeseen kuulumisen vuoksi rahapolitiikka ei pääsääntöisesti enää kuulu Suomen toimivaltaan. Artiklan rahoitusjärjestelyjä koskevat vapautukset poikkeavat kuitenkin niistä valvontaa ja säännöstelyä poikkeusoloissa koskevista määräyksistä, joista säädetään valmiuslaissa. Siltä osin kuin rahapolitiikka valmiuslaissa säädettyiltä osin kuuluu Suomen toimivaltaan, määräys kuuluu lainsäädännön alaan.

Samalla Suomea sitovat kansainväliset säädökset ja Euroopan unionin rahanpesudirektiivi (2015/849/EU) sekä sen nojalla säädetyt kansalliset säädökset kuten laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä (444/2017), jotka käytännössä velvoittavat muun muassa luotto- ja finanssilaitoksia ja sisältävät oikeushenkilöiden ilmoitusvelvollisuuksia.

XI artikla. *Toimiston vapauttaminen veroista ja tulleista sekä tuonti- ja vientirajoituksista virallisen käyttöön tarkoitettujen tavaroiden osalta*

Artiklan mukaan UNOPSin Suomen-toimisto ja sen varat, tulot ja muu omaisuus vapautetaan kaikista Suomen lainsäädännöllä säädetystä välittömistä ja välillisistä veroista, jotka kohdistuvat järjestön viralliseen käyttöön suoritettuihin hankintoihin. Lisäksi toimisto vapautetaan kaikista tuonti- ja vientitulleista ja veroista sekä tuonti- ja vientirajoituksista sen viralliseen käyttöön tarkoitettujen tavaroiden osalta.

YK:n privilegiosopimuksen II artiklan 7§:n perusteella Yhdistyneet kansakunnat on vapautettu kaikista välittömistä veroista. YK ei kuitenkaan vaadi vapautusta veroista, jotka ovat tosiasiallisesti pelkästään maksuja julkisista yleishyödyllisistä palveluista. Kyseessä ovat palvelut, joista peritään maksu palveluiden määrään perustuvan kiinteän taksan mukaisesti ja jotka ovat tarkasti yksilöitävissä. Artikla vastaa YK:n privilegiosopimuksen määräystä.

Lisäksi YK:n privilegiosopimuksen mukaan YK on vapautettu tullimaksuista, eikä se ole tuonti- ja vientikiellon eikä tuonti- ja vientirajoitusten alainen sen viralliseen käyttöön tuotuihin tai vietyihin tavarihin nähden.

Määräykset verovapaudesta poikkeavat voimassa olevasta välittömiä veroja koskevasta lainsäädännöstä, mutta ne vastaavat kansainvälisille järjestöille tavanomaisesti myönnettäviä erioikeuksia ja vapauksia.

Artiklan määräykset välillisistä veroista myönnettävistä vapautuksista kuuluvat EU:n yksinomaiseen toimivaltaan siltä osin kuin kyseisten määräysten sisällöstä on voimassa unionin lainsäädäntöä.

Arvonlisäverotuksessa sovellettavista vapautuksista ja menettelystä säädetään yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annetussa EU:n neuvoston direktiivissä 2006/112/EY. EU:n jäsenvaltioiden on vapautettava verosta tavaroiden maahantuonti sekä tavaroiden luovutukset ja palvelujen suoritukset, jotka on tarkoitettu sijaintijäsenvaltion viranomaisten tunnustamille kansainvälisille järjestöille kansainvälisten perustamissopimusten tai kotipaikkasopimusten rajoituksin ja edellytyksin.

Tullimaksujen osalta Suomella ei ole enää pääsääntöisesti toimivaltaa, koska asia kuuluu EU:n yksinomaiseen toimivaltaan. Yhteisön tullittomuusjärjestelyn luomisesta annetun neuvoston asetuksen 1186/2009/EY säännökset eivät estä jäsenvaltioita muun muassa myöntämästä tullittomuutta, joka kuuluu kansainvälisten sopimusten tai toimipaikan sijaintia koskevien sopimusten nojalla tavanomaisesti myönnettyihin etuoikeuksiin kansainvälisille järjestöille, mukaan lukien kansainvälisten kokousten yhteydessä myönnetty tullittomuus. Jäsenvaltion on toimitettava komissiolle tiedoksi tällaisen sopimuksen tullisäännökset. Tullilain (304/2016) 44 §:ssä säädetään eräisiin kansainvälisiin sopimuksiin perustuvasta tullittomuudesta.

Perustuslain 81 §:n 1 momentin ja 121 §:n 3 momentin mukaan verovelvollisuuden perusteista säädetään lailla.

Arvonlisäverolain 129 b §:n 1 momentti (1392/2010) ja valmisteverotuslain (182/2010) 18 §:n 2 momentti sisältävät edellytykset verovapauksien myöntämisestä kansainväliselle järjestölle. Arvonlisäverolain 94 §:ssä säädetään poikkeukset maahantuonnin verollisuudesta.

Arvonlisäveron palautuksessa noudatetaan arvonlisäverolain 129 b §:ssä säädeltyä menettelyä: Suomessa sijaitsevalle Suomen tunnustamalle kansainväliselle järjestölle ja tämän henkilökunnalle palautetaan Suomesta ostettujen tavaroiden ja palvelujen hankintaan sisältyvä vero, jos tästä on sovittu perustamis- tai isäntämaasopimuksessa ja isäntämaasopimuksen asettamin rajoituksin. Palautuksen edellytyksenä on, että tavaran tai palvelun verollinen ostohinta on vähintään 170 euroa. Hakemus tehdään neljänneskalenterivuodelta ulkoministeriölle, joka vahvistaa, onko hakijalla perustamis- tai isäntämaasopimuksen, hakijan aseman sekä tavaran tai palvelun käyttötarkoituksen perusteella oikeus palautukseen. Verohallinto tarkistaa muut palautuksen edellytykset ja palauttaa veron.

Arvonlisäverolain 94 §:n 1 momentin 23 kohdassa säädetyn maahantuonnin verottomuuden edellytyksenä on, että maahantuonnista suoritettavan veron peruste lisättynä arvonlisäveron osuudella olisi vähintään 170 euroa. Ulkoministeriö vahvistaa verottomuuden edellytykset.

Ulkoministeriö vahvistaa tullilain 44 §:n perusteella tullittomuuden edellytykset.

Valmisteverotuslain 18 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan valmisteverottomia ovat tuotteet, jotka on tarkoitettu Suomessa toimivien kansainvälisten järjestöjen käyttöön näiden järjestöjen kansainvälisissä perustamissopimuksissa tai niiden toiminnan kotipaikkaa koskevissa sopimuksissa määrättyin rajoituksin ja edellytyksin.

Ulkoministeriö antaa kansainvälisen järjestön pyynnöstä verovapaustodistuksen.

Kun valmisteveron alaisia tuotteita tuodaan unionin ulkopuolelta, menettelystä verottomuuden toteuttamiseksi on voimassa, mitä vastaavien tuotteiden tullittomuudesta säädetään.

Toimiston viralliseen käyttöön tulevien ajoneuvojen hankinta vapautetaan autoverosta ja arvolisäverosta Verohallinnon päätöksellä sopimusmääräyksen perusteella. Verottomasti hankittujen ajoneuvojen luovutusrajoituksista päättää Verohallinto.

XII artikla. Kokoukset

Artiklassa huomioidaan Suomessa järjestettävien UNOPSin kokousten erioikeudet ja vapaudet siltä osin kuin niitä ei ole jo sisällytetty YK:n privilegiosopimukseen ja siltä osin kuin niistä ei ole jo säädetty laissa ja asetuksessa kansainvälisistä hallitusten välisistä konferensseista (572/1973 ja 728/1973).

Artiklan 1 kohdassa pyritään laajasti huomioimaan erityyppisten kokousten järjestäminen, mukaan lukien koulutukset.

Artiklan 2 kohdan mukaan UNOPSin kokouksen toimitilat katsotaan YK:n privilegiosopimuksen II artiklan 3 §:ssä tarkoitetuiksi YK:n huoneistoiksi, ja näihin toimitiloihin pääsemiseksi voidaan edellyttää YK:n lupaa ja valvontaa.

Artiklan 3 kohdan mukaan kaikille kokouksen osallistujille ja kokouksen yhteydessä tehtäviä suorittaville henkilöille annetaan sellaiset helpotukset ja palvelut, jotka ovat tarpeen heidän kokoukseen liittyvien tehtäviensä suorittamiseksi itsenäisesti.

Artiklan 4 kohdassa määrätään, että kaikki tarvittavat toimenpiteet toteutetaan, jotta kaikille kokouksen osallistujille ja kokouksen yhteydessä tehtäviä suorittaville henkilöille myönnetään tarvittaessa viisumit ja maahantuloluvat, maksutta ja mahdollisimman nopeasti.

Suomea sitoo Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 810/2009 yhteisön viisumisäännösten laatimisesta, jäljempänä Schengenin viisumisäännöstö, joten viisumipäätökset tehdään sen mukaisesti. Schengenin viisumisäännösten 16 artiklan 6 kohdan mukaan viisumimaksuja voidaan yksittäistapauksissa jättää perimättä muun muassa, kun tämä palvelee ulko- tai kehitysyhteistyöpoliittista etua.

Maahanmuuttoviraston suoritteiden maksullisuudesta vuonna 2019 annetun sisäministeriön asetuksen (1256/2018) 4 §:n mukaan maksua viisumista tai oleskeluluvasta ei peritä, jos valtioiden kahdenkeskisissä tai muissa kansainvälisissä sopimuksissa on niin sovittu.

Artiklan 5 kohdassa todetaan, että suuremmista kokouksista tehdään tarvittaessa tapauskohtaisia järjestelyjä tai hallintosopimuksia, joissa sovitaan tarkemmin esimerkiksi kokouksen organisaatiosta, turvajärjestelyistä ja rahoituksesta. Tämä on yleinen käytäntö muutenkin suuremmissa kansainvälisissä kokouksissa.

XIII artikla. Toimiston virkamiehet

Artiklan 1 kohdan a–h alakohdan määräykset perustuvat YK:n privilegiosopimuksen virkamiehiä koskevaan V artiklaan, jossa määritellään virkamiesten erioikeuksia, vapauksia ja helpotuksia.

Virkamiehillä on vapautus lainkäytöstä työssään tehtyjen toimien osalta, kaikkiin virkamiehinä antamiinsa suullisiin ja kirjallisiin lausuntoihin nähden, sekä virkamiehinä tekemiensä toimien osalta. Vapautus jatkuu myös palvelussuhteen päättyessä (a kohta).

Virkamiehille on myönnetty vapautus pidättämisestä ja vangitsemisesta sekä takavarikosta virkatehtäviensä osalta, jollei heitä ole tavattu itseteosta tekemästä rikosta (b kohta).

Virkamiehet on vapautettu YK:n maksamien palkkojen tuloverosta Suomessa (c kohta). YK pidättää virkamiesten palkasta YK:n henkilöstösääntöjen mukaisen osuuden, joka talletetaan YK:n verotasausrahastoon. Verovapaus ei Suomessa koske YK:n entisten työntekijöiden eläkkeitä (tarkemmin jäljempänä XX artiklan yhteydessä).

Palkasta ja palkkioista maksettavasta verosta säädetään tuloverolaissa (1535/1992). Tuloverolain 12 §:n mukaan Suomessa YK:n palveluksessa oleva henkilö, hänen perheenjäsenensä tai yksityinen palvelijansa ovat, jos he eivät ole Suomen kansalaisia, velvollisia suorittamaan veroa ainoastaan täällä olevasta kiinteistöstä saamastaan tulosta, täällä harjoittamastaan elinkeinosta saamastaan tulosta, suomalaisen asunto-osakeyhtiön tai muun osakeyhtiön osakkeiden taikka asunto-osuuskunnan tai muun osuuskunnan jäsenyyden perusteella hallitusta huoneistosta saamastaan vuokratulosta sekä muun kuin siinä momentissa tarkoitettujen toimen perusteella täältä saamastaan palkka- ja eläketulosta. Lisäksi rajoitetusti verovelvollinen, joka ei ole Suomen kansalainen, ei ole velvollinen maksamaan Suomessa veroa palkastaan tai palkkiostaan, joka on saatu Suomessa pidetylle valtioiden väliselle kokoukselle tehdystä työstä.

Virkamiehet on vapautettu asepalveluksesta tai muusta pakollisesta palveluksesta Suomessa (d kohta). Määräys perustuu YK privilegiosopimukseen (V artiklan 18 §:n c kohta). YK:n henkilöstösääntöjen (ST/SGB/2018/1 lisäys C) mukaan YK:n virkamiehen on kuitenkin mahdollista saada erityislomaa, jos hän vapautuksesta huolimatta haluaa suorittaa asevelvollisuuden. Asevelvollisuuslain 3 §:ssä (1438/2007) säädetään, että asevelvollisuuden suorittamisesta on lisäksi voimassa, mitä siitä Suomea velvoittavissa kansainvälisissä sopimuksissa määrätään.

Virkamiehet ja heidän perheenjäsenensä on vapautettu maahantulorajoituksista ja ulkomaalaisten rekisteröintimenettelyistä (e kohta). Virkamiehille ja heidän perheenjäsenilleen on taattu Suomessa vapaa liikkuvuus (f kohta). Perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan ulkomaalaisen oikeudesta tulla maahan säädetään lailla. Maasta poistuminen puolestaan on jokaiselle kuuluva, perustuslain 9 §:n 2 momentin mukainen perusoikeus, jota voidaan rajoittaa vain lain säännöksellä. Tällaisia säännöksiä on muun muassa pakkokeinolaissa. Maahantulosta ja Suomessa oleskelusta säädetään ulkomaalaislaissa. Lisäksi Suomea velvoittaa Schengenin viisumisäännöstö.

Virkamiehillä on samat ulkomaanvaluuttoja ja myös ulkomaanvaluuttojen määräisten tilien pitämistä koskevat helpotukset, jotka myönnetään Suomeen akkreditoituille diplomaattisten edustustojen jäsenille (g kohta), sekä samat heitä itseään, heidän perheenjäseniään ja heidän huollettavanaan olevia perheensä jäseniä koskevat suojeluun ja kotiuttamiseen liittyvät helpotukset, jotka myönnetään kansainvälisten kriisien aikana diplomaattisille edustajille (h kohta).

Artiklan 1 kohdan i alakohdan mukaan virkamiehillä, jotka eivät ole Suomen kansalaisia eivätkä asu Suomessa, on oikeus tuoda maahan tullitta huonekalujaan ja tavaroitaan ottaessaan tehtävänsä vastaan ensimmäistä kertaa, sekä samat oikeudet moottoriajoneuvon tullittomaan ja verottomaan maahantuontiin, jotka myönnetään vastaavan arvoisille Suomessa toimivien ulkomaiden diplomaattisten edustustojen virkamiehille. Alakohdassa on selvyuden vuoksi korostettu tämän koskevan vain henkilöitä, jotka eivät ole Suomen kansalaisia tai täällä asuvia, vaikka tämä ilmenee myös artiklan 2 kohdasta. Artiklan 1 kohdan j alakohdan mukaan virkamiehillä on tehtäviensä päätyttyä Suomessa oikeus viedä maasta huonekalunsa ja henkilökohtaiset tavaransa, mukaan lukien moottoriajoneuvot, tullitta ja verotta.

YK:n privilegiosopimuksen V artiklan 18 §:n g kohdan mukaan virkamiehet saavat lisäksi tullivapaasti tuoda maahan huonekalunsa ja muun irtaimistonsa ryhtyessään ensimmäistä kertaa hoitamaan tehtävänsä asianomaisessa maassa.

Autoverosta säädetään autoverolaissa (1994/1482), josta sopimusmääräys poikkeaa. Ajoneuvon tuontiin tai hankintaan voi kohdistua tuonti- tai hankintatilanteesta riippuen myös tulli ja arvonlisävero. Suomen kansainvälisten järjestöjen toimipaikkasopimuksissa henkilöstön ajoneuvojen verovapaudessa on joitain eroja, mutta linja on ollut melko yhtenäinen. UNOPSin sopimus vastaa tätä käytäntöä. Yleisesti henkilöstön ajoneuvot on vapautettu autoverosta kertaluonteisesti Suomeen muuton yhteydessä. Jos järjestön henkilöstöön kuuluvalla on puoliso mukanaan, koskee verovapaa hankinta yleensä vastaavalla tavalla kahta autoa. Koska virkamiehet rinnastetaan tältä osin diplomaattisten edustustojen virkamiehiin, ulkoministeriö vahvistaa tuonnin tai hankinnan verottomuuden edellytykset. Auton myyntiä koskevat autoverolain mukaiset rajoitukset.

Artiklan 1 kohdan k alakohdassa sopimukseen on sisällytetty YK:lle periaatteellisesti merkittävä määräys siitä, että veron määräytyessä asumisperusteisesti niitä ajanjaksoja, joina UNOPSin virkamiehet oleskelevat Suomessa suorittaakseen YK:n tehtäviään, ei katsottaisi asumisajaksi Suomessa. Vastaava määräys on YK:n privilegiosopimuksen IV artiklan 13 §:ssä jäsenvaltioiden edustajista heidän täyttäessään tehtäviään YK:n pää- ja apuelimissä ja YK:n koollekutsumissa kokouksissa. YK:n näkemyksen mukaan tämä on oikea tulkinta Yhdistyneiden kansankuntien privilegiosopimuksen V artiklan 18 §:n b kohdasta ja välttämätön sen takaamiseksi, että YK:n palveluksessa olevalla henkilöstöllä on maailmanlaajuisesti yhdenmukaiset palvelussuhteen ehdot riippumatta kulloinkin kyseeseen tulevan isäntämaan kansallisista verokäytännöistä. YK katsoo, että kun maassa asuminen johtuu YK:n tehtävistä, tällä ei YK:n näkemyksen mukaan itsessään tule aiheuttaa mitään suoria veroseuraamuksia. Määräyksen johdosta toimiston

palvelukseen Suomeen tulevia henkilöitä ei voida verottaa maailmanlaajuisista tuloistaan. Samalla YK:n työntekijät ovat velvollisia maksamaan muista tuloistaan kuin YK:n tuloistaan verot sen valtion kansallisen lainsäädännön mukaisesti, jossa tulo on ansaittu. Määräys ei aiheuta poikkeusta edellä selostetusta tuloverolain 12 §:stä. Siten ne Suomeen muuten kuin pelkästään asumisperusteisesti liittyvät tulot ovat Suomessa verotettavia.

Artiklan 2 kohdan mukaan Suomen kansalaisia ja täällä asuvia, sekä YK:n vapaaehtoisia ja harjoittelijoita, koskevat vain YK:n privilegiosopimuksen V artiklan 18 §:ssä määrätyt erioikeudet ja vapaudet. Sisällöllisesti nämä erioikeudet ja vapaudet vastaavat pitkälti UNOPSin sopimuksen XIII artiklan 1 kohdan a–h ja j alakohtia.

XIV artikla. *Toimiston päällikkö ja ylemmät virkamiehet*

Artiklan 1 kohdassa määrätään toimiston päällikön asemasta UNOPSin pääasiallisena viestintäkanavana suhteessa isäntämaa Suomeen.

Artiklan 2 kohdan mukaan UNOPSin Suomen-toimiston päällikölle ja muille ylemmässä asemassa oleville virkamiehille sekä heidän puolisoilleen ja alaikäisille lapsilleen myönnetään samat erioikeudet ja vapaudet kuin diplomaattisille edustajille myönnetään kansainvälisen oikeuden mukaisesti. UNOPSin henkilöstön luokittelussa tämä tarkoittaa P/L-5- tai IICA3-luokkaa tai tätä ylempää tasoa eli käytännössä vähintään keskijohtoa tai vastaavaa ylempää asiantuntijatasoa. Jos tässä asemassa oleva henkilö on Suomen kansalainen tai asuu Suomessa, hän ei saa diplomaattiseen edustajaan verrannollista asemaa.

Muissa Suomen ja kansainvälisten järjestöjen välisissä toimipaikkasopimuksissa diplomaattiseen edustajaan verrannollinen asema on myönnetty vain kyseisen järjestön johtajalle tai johtajille. Aiempi Suomen käytäntö ei kuitenkaan vastannut muiden eurooppalaisten YK:n isäntämaiden – esimerkiksi Tanskan, Itävallan ja Alankomaiden – nykyistä käytäntöä. Ylempiä virkamiehiä ei odoteta olevan monta UNOPSin Suomen-toimistossa. Koko UNOPSin maailmalaajuisesta henkilöstöstä (4 618) vastaavia ylempään tason virkamiehiä on noin 3,5 % (146 henkilöä). Toimiston henkilömääräksi arvioidaan tulevan noin 10 henkilöä ja enintään noin 20. Kun tästä vähennetään Suomen kansalaisten tai täällä asuvien osuus, tulee diplomaattisille edustajille myönnettävien erioikeuksien ja vapauksien saajien määrä olemaan UNOPSin Suomen-toimistossa suhteellisen pieni.

Autoverolain vakiintuneen tulkinnan mukaan henkilö voi hankkia tai tuoda verotta yhden ajoneuvon tai kaksi ajoneuvoa, mikäli hänen ulkomaan kansalaisuutta olevansa puoliso muuttaa hänen mukanaan, ja heihin sovelletaan muutenkin vastaavan tason diplomaattisia edustajia koskevia verolainsäädännön säännöksiä. Toimiston päälliköllä ja ylemmillä virkamiehillä on oikeus henkilökohtaiseen ja perheenjäseniä koskevaan verottomaan tuontiin ja hankintoihin tullilain 44 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella. Lisäksi he voivat tehdä verottomia hankintoja valmisteverolain 18 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti. Nämä hankinnat ovat yleensä alkoholi- ja tupakkatuotteita sekä polttoainetta. Lisäksi heillä on oikeus arvonlisäveron palautukseen

henkilökohtaisista ja perheenjäsenten tavara- ja palveluhankinnoista arvonlisäverolain 129 b §:n perusteella. Ulkoministeriö vahvistaa verottomuuden edellytykset.

XV artikla. *Vapautuksesta luopuminen*

Artiklassa todetaan, että erioikeudet ja vapaudet on myönnetty YK:n eduksi eikä erioikeudet ja vapaudet saavien henkilöiden eduksi, ja että YK:n pääsihteerillä on oikeus ja velvollisuus luopua näiden henkilöiden saamasta vapautuksesta kaikissa tapauksissa, joissa siitä voidaan luopua haittaamatta YK:n etuja. Artikla vastaa YK:n privilegiosopimuksen V artiklan 20 §:ä.

XVI artikla, *Isäntämaahan tulo, sieltä poistuminen sekä siellä liikkuminen ja oleskelu*

Määräyksellä pyritään mahdollisimman tehokkaaseen viisumien sekä maahantulo- ja oleskelulupien myöntämiseen toimiston virkamiehille ja heidän perheenjäsenilleen. Viisumipäätöksistä ei peritä maksua.

Suomea sitoo Schengenin viisumisäännöstö, joka sääntelee myös viisumipäätösten tekemistä. Schengenin viisumisäännösten 16 artiklan 6 kohdan mukaan viisumimaksuja voidaan yksittäistapauksissa jättää perimättä muun muassa, kun tämä palvelee ulko- tai kehitysyhteistyöpoliittista etua.

Ulkomaalaislain 69 §:n 3 momentin mukaan ulkoministeriö myöntää tilapäisen oleskeluluvan kansainvälisen järjestön Suomessa olevan toimielimen henkilökuntaan kuuluvalla ja hänen perheenjäsenelleen ja henkilökunnan yksityisessä palveluksessa olevalle henkilölle, joka on saman maan kansalainen kuin päämies.

Perheenjäsenet on määritelty UNOPS-sopimuksen 1 artiklassa.

Maahanmuuttoviraston suoritteiden maksullisuudesta vuonna 2019 annetun sisäministeriön asetuksen (1256/2018) 4 §:n mukaan maksua viisumista tai oleskeluluvasta ei peritä, jos valtioiden kahdenkeskisissä tai muissa kansainvälisissä sopimuksissa on niin sovittu. Lisäksi ulkoministeriön ulkoasiainhallinnon suoritteiden maksuista (377/2014) annetun asetuksen 2 §:ssä säädetään, että ulkoministeriön maksuttomia suoritteita ovat henkilökortin myöntäminen Suomeen akkreditoitun diplomaattisen ja siihen rinnastettavan edustuston henkilökuntaan kuuluvalla ja hänen perheenjäsenelleen.

XVII artikla, *YK:n laissez-passer-todistukset, muut todistukset ja viisumit*

Artiklan 1 ja 2 kohdan mukaan Suomi tunnustaa YK:n laissez-passer-todistukset voimassa oleviksi matkustusasiakirjoiksi sekä muut asiantuntijoille myönnettävät todistukset siitä, että he matkustavat YK:n tehtävissä. Tämä vastaa YK:n privilegiosopimuksen VII artiklan 25–27 §:ää.

Artiklan 3 kohdan mukaan kaikki tarvittavat toimenpiteet toteutetaan, jotta sopimuksessa tarkoitetuille henkilöille ja toimiston virallisen työn ja toiminnan yhteydessä sinne kutsutuille myönnetään tarvittaessa viisumit ja maahantuloluvat maksutta ja mahdollisimman nopeasti.

Suomea sitoo Schengenin viisumisäännöstö edellä XVI artiklan yhteydessä selostetulla tavalla, mukaan lukien kansallinen täytäntöönpano viisumien maksuttomuuden osalta.

XVIII artikla. *Henkilökortit*

Suomi sitoutuu isäntämaana myöntämään UNOPSin Suomen-toimiston virkamiehille ja heidän perheenjäsenilleen henkilökortit.

Ulkoministeriö antaa toimiston henkilöstöön kuuluville ja heidän perheenjäsenilleen, jotka eivät ole Suomen kansalaisia, henkilökortin, josta ilmenevät kyseisen henkilön virka-asema tai perheenjäsenen asema. Näitä henkilökortteja ei katsota Suomessa virallisiksi henkilöllisyystodistuksiksi.

Väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 8 §:n perusteella (156/2013) väestötietojärjestelmään voidaan henkilön omasta pyynnöstä tallentaa kansainvälisen järjestön palveluksessa olevasta ulkomaan kansalaisesta, hänen yksityisessä palveluksessaan olevasta ulkomaan kansalaisesta ja henkilön perheenjäsenestään laissa mainitut tiedot.

Henkilötietojen käsittelystä säädetään Suomessa tietosuojalaissa (1050/2018). Henkilötietojen käsittelyyn viranomaisissa sovelletaan EU:n tietosuoja-asetusta (2016/679/EU) ja tietosuojalakia (1050/2018).

Ulkoministeriö hallinnoi ja ylläpitää erityisessä henkilörekisterissä Suomessa sijaitsevien kansainvälisten järjestöjen sekä näiden henkilökunnan ja henkilökunnan perheenjäsenten tietoja. Tietojen avulla ulkoministeriö hoitaa näihin tahoihin kohdistuvia laissa määrättyjä tehtäviä kuten oleskelulupien myöntäminen ja erilaisten verottomien hankintojen vahvistaminen.

XIX artikla. *Liput, tunnukset ja merkinnät*

Artiklan mukaan UNOPSin toimistolla on oikeus pitää YK:n lippua, logoa, tunnusta ja merkintöjä näkyvillä toimiston toimitiloissa sekä virallisiin tarkoituksiin käytettävissä ajoneuvoissa.

Suomella ei ole lainsäädäntöä YK:n tunnuksen käytöstä. Yhdistyneillä kansakunnilla on sisäisiä säännöksiä lipun käytöstä (ST/SGB/132 vuodelta 1967), ja YK:n logon käyttö on tarkasti rajoitettu (YK:n yleiskokouksen päätöslauselma 92/1 vuodelta 1946 ja YK:n säännös ST/AI/189/Add.21).

XX artikla. *Sosiaaliturva*

Artiklan 1 kohdassa määrätään YK:n eläkerahaston sekä UNOPSin vastaavan huoltorahaston oikeuskelpoisuudesta. UNOPSin henkilöstö on artiklan 3 kohdan mukaisesti vapautettu Suomen eläketurvajärjestelmästä ja siten UNOPSin henkilöstö hyödyntää joko näitä YK:n järjestelyjä tai yksityisiä eläkeratkaisuja.

Artiklan 2 kohdassa todetaan, että Suomi ei ole veloitettu vapauttamaan tuloverosta UNOPSin entisille virkamiehille ja heidän perheenjäsenilleen maksettavia eläkkeitä tai elinkorkoja. Vaikka virkamiehen YK:n tulot ovat kansallisesta tuloverotuksesta vapaita YK:n privilegiosopimuksen V artiklan 18 §:n mukaisesti, sama ei koske eläketuloja. Eläkkeiden verotus määräytyy Suomessa tuloverolain mukaisesti.

Artiklan 3 kohdassa määrätään toimiston virkamiehet, kansallisuudesta riippumatta, vapautetuiksi Suomen sosiaaliturvajärjestelmän soveltamisesta. YK:n privilegiosopimuksen V artiklassa tarkoitetut YK:n virkamiehet kuuluvat YK:n sairausvakuutusjärjestelmien piiriin. UNOPSin sopimus velvoittaa muun toimistoon määrätyn henkilöstön, kuten ICA-palvelussuhteessa olevat virkamiehet ja harjoittelijat, ottamaan asianmukaisen Suomessa sovellettavan sairausvakuutuksen siksi ajaksi, jona se on palvelussuhteessa toimistoon, sekä todistamaan UNOPSille ottaneensa vakuutuksen. Tällä määräyksellä pyritään varmistamaan, että UNOPSin henkilöstöllä on Suomessa työtehtäviensä johdosta asuessaan riittävä sairausvakuutus, kun UNOPS on vapautettu Suomen sosiaaliturvajärjestelmän soveltamisesta.

Suomen lakisääteisen sosiaaliturvajärjestelmän oikeudet ja velvollisuudet syntyvät joko asumisen tai työskentelyn perusteella. Työskentelyä ja asumista koskevista edellytyksistä sovellettaessa asumisperusteista etuuslainsäädäntöä henkilöihin, jotka tulevat ulkomailta Suomeen tai muuttavat Suomesta ulkomaille, säädetään asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetussa laissa (16/2019). Lain 2 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan lakia ei sovelleta toisen valtion kansalaiseen, jos hän Suomessa palvelee YK:ssa. Saman pykälän 3 momentin mukaan tämä soveltamisen rajaus ei koske henkilöä, joka välittömästi ennen palvelussuhteen alkua on asunut tai työskennellyt Suomessa. Lain 5 §:ssä säädetään, että Suomessa vakinaisesti asuvana pidetään henkilöä, jolla on Suomessa varsinainen asunto ja koti ja joka jatkuvasti pääasiallisesti oleskelee täällä. Lisäksi kotikuntalain (1994/201) tarkoittamalla tavalla Suomessa asuvalla on oikeus kunnan järjestämiin sosiaali- ja terveystalouteen. UNOPSin virkamiesten katsotaan kuuluvan kotikuntalain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettuihin henkilöihin, jotka oleskelevat Suomessa tilapäisesti ja joilla ei ole kotikuntaa Suomessa, elleivät he ole Suomen kansalaisia tai ellei heillä ole ennestään ennen UNOPSin palvelukseen tuloa kotikuntaa Suomessa.

Artiklan 4 kohdan mukaan artiklan määräyksiä sovelletaan soveltuvien osien toimiston virkamiesten perheenjäseniin, jolleivät he itse ole ansiotyössä tai toimi yrittäjänä Suomessa tai kuulu Suomen sosiaaliturvajärjestelmän piiriin.

XXI artikla. *Perheenjäsenten pääsy työmarkkinoille ja viisumien ja oleskelulupien myöntäminen kotitaloustyöntekijöille*

Artiklan 1 kohdan mukaan Suomi myöntää luvat, jotka mahdollistavat UNOPSin virkamiesten perheenjäsenille työn tekemisen heidän kansalaisuudestaan riippumatta. Lupamenettelyssä noudatetaan Suomen lainsäädäntöä.

Ulkomaalaislain 69 §:n 3 momentin mukaisesti ulkoministeriön myöntämä tilapäinen oleskelulupa ei yleensä mahdollista perheenjäsenen työskentelyä muissa kuin tietyissä lyhytaikaisissa tehtävissä. Tämä määräytyy muiden ulkomaalaislain säännösten mukaisesti. Viittaus työskentelyoikeuteen kansalaisuudesta riippumatta korostaa syrjimättömyyden periaatetta. Samalla kuitenkin soveltuvat ulkomaalaislain eri säännökset. Lähtökohtaisesti perheenjäsenet, jotka ovat kolmansien maiden kansalaisia, tarvitsevat ulkomaalaislaissa säädetyin perustein työntekijän oleskeluluvan ulkomaalaislain 5 luvun mukaisesti. Perheenjäsen, joka on EU-valtion, Liechtensteinin, Sveitsin, Islannin tai Norjan kansalainen, ei tarvitse oleskelulupaa. Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella (2004/38/EY). Kun perheenjäsen on Euroopan unionin kansalainen tai häneen rinnastettava, hänen pitää rekisteröidä oleskelunsa Suomessa maahanmuuttovirastoon ulkomaalaislain 10 luvun mukaisesti. Ulkoministeriölle tulee antaa rekisteröinti tiedoksi, ministeriö peruuttaa oleskeluluvan ulkomaalaislain 69 §:n 4 momentin mukaisesti ja myöntää uuden henkilökortin. UNOPSin Suomen-toimiston päällikön tai ylemmässä asemassa olevan virkamiehen perheenjäsen, jolla on myönnetty samat erioikeudet ja vapaudet kuin diplomaattisille edustajille sopimuksen XIV artiklan mukaisesti, ei nauti erioikeuksista siviilioikeudellisesta ja hallinnollisesta tuomiovallasta työhönsä liittyen.

Artiklan 2 kohdan mukaan Suomi myöntää tarvittaessa virkamiesten kotitaloustyöntekijöille viisumit, oleskeluluvat ja muut asiakirjat mahdollisimman nopeasti. Kyseisten asiakirjojen myöntämiseen sovelletaan Schengenin viisumisäännöstöä ja ulkomaalaislakia edellä XVI artiklan yhteydessä selostetulla tavalla.

Artiklan 3 kohdan mukaan Suomi sitoutuu tarvittaessa avustamaan toimiston virkamiehiä mahdollisimman paljon tilojen saamiseksi asumiskäyttöön. Avustaminen tarkoittaa ensisijaisesti yleistä neuvontaa tarvittaessa. Huoneistojen vuokraus tai osto tapahtuvat markkinaehtoisesti asuntojen vuokrauksesta annetun lain (1995/481) ja maakaaren (1995/540) mukaisesti.

XXII artikla. Yhteistyö isäntämaan kanssa

Artiklassa määrätään Suomen säädöksiin ja määräysten noudattamisesta, puuttumattomuudesta Suomen sisäisiin asioihin, sekä yhteistyöstä Suomen kanssa oikeudenhoidon helpottamiseksi, poliisin määräysten noudattamiseksi, sekä helpotusten, erioikeuksien ja erivapauksien väärinkäytösten estämiseksi.

YK:n privilegiosopimuksen V artiklan 21 §:n mukaan Yhdistyneet kansakunnat on jatkuvasti yhteistyössä jäsenvaltioiden asianomaisten viranomaisten kanssa oikeushallinnon helpottamiseksi, poliisisäännösten noudattamisen turvaamiseksi sekä artiklassa mainittujen virkamiesten erioikeuksien, vapauksien ja helpotusten väärinkäyttämisen estämiseksi. Määräyksellä pyritään turvaamaan erioikeuksien ja vapauksien asianmukainen käyttö.

Määräys olla puuttumatta Suomen sisäisiin asioihin on osa yleistä YK:n käytäntöä ja vastaava kuin diplomaattisia suhteita koskevan Wienin yleissopimuksen (SopS 3-4/1970) 41 artikla.

XXIII artikla. *Lisäsopimukset*

Artiklassa määrätään mahdollisuudesta tehdä muita toimiston hallintoa ja varainhoitoa koskevia järjestelyjä, sekä muita lisäsopimuksia. Nämä voivat olla tarpeen esimerkiksi XII artiklan alla selostetulla tavalla suurempien kokouksien järjestelyksi tai muun yhteistyön järjestämiseksi.

Lähtökohtaisesti artiklassa tarkoitetaan hallintosopimuksia, jotka kuuluvat kyseisen viranomaisen toimivaltaan eivätkä sisällä eduskunnan toimivaltaan kuuluvia asioita, tai yhteisymmärryspöytäkirjojen tyyppisiä ei oikeudellisesti sitovia järjestelyjä. Siten artiklassa tarkoitetaan sopimuksia, jotka eivät ole perustuslain 8 luvun mukaisia valtiosopimuksia.

XXIV artikla. *Riitojen ratkaiseminen*

Artiklan 1 kohdan mukaan UNOPS huolehtii sellaisten riitojen ratkaisemisesta, jotka syntyvät sellaisista yksityisoikeudellisista sopimuksista ja riidoista, joissa toimisto on osapuolena, tai joissa on osallisena tässä sopimuksessa tarkoitettu vapautuksen saanut henkilö, jollei tästä vapautuksesta ole luovuttu.

Kohta vastaa YK:n privilegiosopimuksen VIII artiklan 29 §:ää, jonka mukaan YK:n on annettava määräykset sopivista keinoista sopimuksista aiheutuvien tai muiden yksityisoikeudellista laatua olevien riitaisuuksien ratkaisemiseksi, joissa Yhdistyneet kansakunnat on asianosaisena, sekä riitaisuuksien ratkaisemiseksi, jotka koskevat YK:n virkamiestä, joka virka-asemansa johdosta nauttii vapautusta, jollei pääsihteerä ole sitä pidättänyt.

Artiklan 2 kohdassa kuvaillaan UNOPSin ja Suomen välinen riitojen ratkaisu tähän sopimukseen liittyen. Ellei riitaa saada ratkaistua neuvotteluilla tai muulla sovitulla ratkaisumenettelyllä, voi Suomi tai UNOPS pyytää kolmen välimiehen välimiesoikeuden ratkaisua kohdassa kuvatulla menettelyllä. Kumpikin osapuoli nimeää yhden välimiehen, ja näin nimetyt kaksi välimiestä nimeävät kolmannen välimiehen, joka toimii välimiesoikeuden puheenjohtajana. Jollei jompikumpi osapuoli ole 60 päivän kuluessa välimiesmenettelyn pyytamisestä nimennyt välimiestä tai jollei kolmatta välimiestä ole nimetty 30 päivän kuluessa kahden muun välimiehen nimeämisestä, kumpi tahansa osapuoli voi pyytää Kansainvälisen tuomioistuimen puheenjohtajaa nimeämään kyseisen välimiehen. Välimiesoikeus päättää omista menettelyistään, ja kaikki päätökset edellyttävät vähintään kahden välimiehen yksimielisyyttä. Välimiesoikeuden maksuista ja kuluista vastaavat osapuolet välimiesoikeuden arvion mukaisesti. Välimiesoikeuden ratkaisu sisältää ratkaisun perustelut, ja ratkaisu on lopullinen ja osapuolia sitova.

XXV artikla. Loppumääräykset

Artiklan 1 kohdan mukaan UNOPSilla on oikeus pyytää vastaavan kohtelun soveltamista UNOPSiin, jos Suomi tekee sopimuksen, jolla myönnetään edullisempi kohtelu kuin se, joka UNOPSille myönnetään tällä sopimuksella.

Jos Suomi tulevaisuudessa päätyisi edullisemman kohtelun myöntämiseen UNOPSille, joka edellyttäisi muutosta tähän sopimukseen, muutos tulisi tehdä artiklan 2 kohdan edellyttämällä tavalla kirjallisesti. Suomessa muutos hyväksyttäisiin perustuslain 8 luvun mukaisesti.

Artiklan 2 kohdassa edellytetään, että asiat, joista sopimuksessa ei ole määräyksiä, ratkaistaan osapuolten kesken noudattaen sovellettavia YK:n asianomaisten elinten päätöslauselmia ja päätöksiä.

Artiklan 3 kohdassa määrätään sopimuksen irtisanomisesta ilmoittamalla asiasta kirjallisesti toiselle osapuolelle. Sopimuksen voimassaolo päättyy kuuden kuukauden kuluttua ilmoituksen vastaanottamisesta. Irtisanomisilmoituksen estämättä sopimus pysyy voimassa niin kauan, että UNOPSin toiminnat Suomessa ja UNOPSin omaisuuden selvitys saadaan saatetuksi asianmukaisesti päätökseen. Lisäksi huomioidaan, että sopimus pysyy voimassa niin kauan kuin kaikki vireillä olevat asiat, jotka koskevat sopimuksen täytäntöönpanoa ja osapuolten välisten sopimukseen liittyvien riitojen ratkaisemista, saadaan ratkaistuksi.

Artiklan 4 kohdassa määrätään sopimuksen allekirjoituksesta ja voimaantulosta. Sopimus tulee voimaan 30. päivänä sen jälkeen, kun Suomen hallitus ja UNOPS ovat ilmoittaneet toisilleen, että ne menettelyt, joita kummaltakin osapuolelta edellytetään, jotta tämä sopimus sitoisi niitä, on saatettu päätökseen.

Sopimus on laadittu englanninkielellä, joka on sopimuksen todistusvoimainen kieli.

7 Voimaantulo

Sopimus tulee voimaan 30. päivänä sen jälkeen, kun Suomen hallitus ja UNOPS ovat ilmoittaneet toisilleen, että niiden sisäiset menettelyt sopimuksen voimaansaattamiseksi on saatettu päätökseen. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti sopimuksen voimaantulon kanssa.

8 Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus

Sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka kuuluisivat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n mukaan Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Esitykseen liittyvän voimaansaattamislain voimaantulolle Ahvenanmaan maakunnassa ei siten ole tarpeen saada itsehallintolain 59 §:n 1 momentin mukaista Ahvenanmaan maakuntapäivienhyväksyntää.

9 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan hyväksymisen. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Määräykset luetaan kuuluviksi lainsäädännön alaan, jos (1) määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatus perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, (2) määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, (3) määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla, (4) määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä tai (5) määräyksen tarkoittamasta asiasta on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kysymykseen ei vaikuta, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp, PeVL 12/2000 vp ja PeVL 45/2000 vp).

Sopimuksen I artikla sisältää sopimuksen keskeisten käsitteiden määritelmät. Määritelmät, jotka välillisesti vaikuttavat sopimuksen muiden aineellisten, lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten tulkintaan ja soveltamiseen, kuuluvat itsekin lainsäädännön alaan (PeVL 6/2001 vp ja PeVL 24/2001 vp). Tällaisiksi määritelmiksi on katsottava ainakin perheenjäsenen ja toimiston virkamiehen määritelmä.

Sopimuksen III artiklassa määrätään oikeushenkilöllisyydestä. Oikeushenkilöllisyydestä ja siihen liittyvästä oikeustoimikelpoisuudesta ja oikeudellisesta toimintakyvystä säädetään Suomessa lailla (PeVL 38/2000 vp).

Sopimuksen VI, IX-XI, XIII, XIV, XX ja XXI artiklaan sisältyy lukuisia erioikeuksia ja vapauksia koskevia määräyksiä, joiden suhdetta Suomen lainsäädäntöön on tarkemmin selostettu edellä 6 jaksossa. Kansainvälisen järjestön ja sen henkilökunnan ja muiden siihen liittyvien henkilöiden erioikeuksia ja vapauksia koskevat määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan ja vaativat eduskunnan hyväksymisen (PeVL 38/2000 vp).

Sopimuksen XVIII artiklassa määrätään henkilöstön ja perheenjäsenten oikeudesta saada henkilökortti. Vaikka kysymyksessä ei ole virallinen henkilöllisyystodistus, kysymyksessä on todistus, jolla voidaan osoittaa viranomaisille henkilön asema, ja määräys kuuluu lainsäädännön alaan. Artikla kuuluu lainsäädännön alaan myös siitä syystä, että henkilötietojen käsittelystä säädetään henkilötietolaissa.

Sopimuksen XXIV koskee sitovaa ja pakollista riitojen ratkaisumenettelyä. Jos sopimuksessa, joka muutoinkin sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, on määräyksiä pakollisesta ja osapuolia sitovasta menettelystä sopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevan riidan ratkaisemisesta osapuolten välillä, voi riidan ratkaisu vaikuttaa siihen, miten Suomessa

laintasoisena säänneltyä asiaa koskevaa määräystä on sovellettava (PeVL31/2001 vp). Ratkaisu voi sisältää myös uusia taloudellisia tai muita velvoitteita häviävälle osapuolelle.

Sopimus edellyttää eduskunnan hyväksyntää myös siitä syystä, että sopimuksen VIII artiklassa Suomi sitoutuu rahoittamaan UNOPSin toimiston perustamista aluksi viiden vuoden ajan.

Koska sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamislainsäädännön tavallisen lain säätämisympäristössä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

eduskunta hyväksyisi Yhdistyneiden kansakuntien hankepalveluiden toimiston Suomen-toimistosta Suomen hallituksen ja Yhdistyneiden kansakuntien välillä 12 päivänä elokuuta 2019 tehdyn sopimuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

LAKIEHDOTUS

Laki Yhdistyneiden kansakuntien hankepalveluiden toimiston Suomen-toimistosta Yhdistyneiden kansakuntien kanssa tehdystä sopimuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Yhdistyneiden kansakuntien hankepalveluiden toimiston Suomen-toimistosta Suomen hallituksen ja Yhdistyneiden kansakuntien välillä Helsingissä 12 päivänä elokuuta 2019 tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Sopimuksen muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä X päivänä Xkuuta 2019

Pääministeri

Antti Rinne

Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari

SOPIMUSTEKSTI [*lausuntovaiheessa erilliset liitteet*]